

آیا محاسن ارزش بر معایب آن

اشاره

در سفر سردبیران مجلات رشد به استان اصفهان، سردبیران محترمی که با سرگروه‌های آموزشی استان دیدار داشتند، با خانم شعله ابراهیمی‌نژاد، سرگروه پایه‌ی اول ابتدایی استان هم دیدار و گفت‌وگو کردند. به گفته‌ی دوستان محترم، ایشان نظریات خوبی در زمینه‌ی ارزش‌یابی توصیفی داشتند. از این‌رو، با اطلاعاتی که از همکاران سفرکننده به اصفهان دریافت کرده بودیم، با خانم ابراهیمی‌نژاد تماس گرفتیم و از وی خواستیم نظرات خودشان را در این باره در اختیار ما قرار دهند. آن‌چه می‌خوانید، چکیده‌ای از دیدگاه‌های این آموزگار باتجربه است.

این جانب در مقام آموزگار پایه‌ی اول یکی از دبستان‌های ناحیه‌ی ۳ استان اصفهان، با ۲۵ سال سابقه‌ی آموزشی، مایلیم به عنوان مدرس طرح ارزش‌یابی کیفی توصیفی و مجری این طرح در کلاس، با شما صحبت کنم. شاید اغراق نباشد اگر بدانید، با ۲۵ سال سابقه‌ی تدریس که ۱۷ سال آن در پایه‌ی اول بوده است، امسال یکی از لذت‌بخش‌ترین سال‌های تدریس را در کلاس تجربه کرده‌ام؛ زیرا:

- * شادابی و سرزندگی را در چهره‌ی معصومانه‌ی دانش‌آموزان مشاهده می‌کنم.

- * شاهد آن بوده و هستم که دانش‌آموزان به جای نتیجه‌ی کار، چه قدر عاشقانه درگیر فرایند یادگیری هستند.

- * کاربست ابزارهای متنوع ارزش‌یابی، امکان توجه هر چه بیشتر مرا به تفاوت‌های فردی فراهم می‌کند.

- * فضای رقابت، جای خود را به رفاقت داده است.

- * فضای تنش‌زا و اضطراب‌آوری برای دریافت نمره‌ی بهتر (نمره‌ی بیست) به چشم نمی‌خورد.

- * گویی هر کودکی، به خوبی احساس هویت و موجودیت دارد. به ویژه در خودسنجی و هم‌سال‌سنجی‌ها و لحظاتی که با تمام صداقت و معصومیت خود می‌کوشد، عدالت خود را در قضاوت و داوری نشان دهد.

- * به جای برگزاری آزمون‌های پی‌درپی، برای رفع اشکالات دانش‌آموزانم، با استفاده از ابزارهای متنوع سنجش در آزمون‌های عملکردی و بازخوردهای مستمر و اصلاحی، به ترمیم یادگیری دانش‌آموزانی که به راهبردهای اصلاحی نیاز دارند می‌پردازم و در

مدت زمان کوتاهی، شاهد رشد یادگیری آنان هستم. به راستی که ارزش‌یابی برای یادگیری است، نه از یادگیری.

- * تعامل بر جسته‌ی معلم و دانش‌آموزان در فرایند یادگیری، به دلیل حذف نمره، به خوبی مشهود است.

- * و بازخوردهای شفاهی و کتبی، دانش‌آموزان را به تفکر، تلاش و انگیزش درونی ترغیب می‌کند و...

و اما بعد از آن همه لذت وافی و کافی، به عنوان معلم کلاس، موانعی رانیز سرراه خود مشاهده می‌کنم که قابل اغماض و چشم‌پوشی نیستند. این موانع در ایجاد اضطراب و کاهش انگیزه‌ی معلمان مجری طرح ارزش‌یابی توصیفی بی‌تأثیر نیست. لذا مجموعه‌ای از موانع را به این شرح ارائه می‌دهم:

یابی توصیفی چیرگی دارد؟

شعله ابراهیمی نژاد

سرگروه آموزشی پایه‌ی اول ابتدایی استان اصفهان

مشکلات معلمان به شرح زیر اشاره کنم:

- * چند پایه بودن کلاس‌ها که باعث دوگانگی نگرش در معلمان، دانش‌آموزان و اولیای آنان در ارتباط با اجرای ارزش‌یابی به شیوه‌ی کیفی یا کمی می‌شود.
- * نداشتن مهارت‌های کافی معلمان در تهیه‌ی اهداف و انتظارات آموزشی.
- * کمبود منابع مطالعاتی موجود در این زمینه که می‌تواند راهگشای معلمان باشد.
- * کافی نبودن آموزش‌های ارائه شده با توجه به زمان دوره‌های برگزار شده.
- * نبود هماهنگی‌های لازم بین مدرسان طرح.
- * نداشتن مهارت و تسلط کافی معلمان در طراحی آزمون‌های عملکردی، ثبت مشاهدات و ارائه‌ی بازخوردها.
- * توجه به بازخوردهای کلیشه‌ای به جای توجه و بازخورد صحیح (بازخورد با توجه به طرح نقاط مثبت، نقاط ضعف و ارائه‌ی راهبرد).
- * نبود سیستم‌های حمایتگر، به‌ویژه سامانه‌های حمایتگر علمی.
- * نبود نظارت مستقیم بر فعالیت مجریان طرح توسط افراد کارشناس.
- * فقدان هماهنگی بین مدرسان، کارشناسان و مسئولان ادارات در حوزه‌ی سنجش و ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی و آموزش ابتدایی.
- سرانجام با این اعتقاد که محاسن طرح ارزش‌یابی کیفی - توصیفی بر معایب آن چیرگی دارد؛ توجه به راهکارهای زیر می‌تواند راهگشای اجرای هر چه بهتر طرح باشد:

* کنترل تراکم دانش‌آموزی کلاس‌ها حداکثر با جمعیتی بین ۲۰ تا ۲۵ نفر.

* برگزاری کلاس‌های تکمیلی و ویژه‌ی مجریان طرح.

* هماهنگی هر چه سریع‌تر سیستم‌های IT مدارس با جدیدترین اصلاحات ممکن.

* نظارت و ارزیابی دقیق فعالیت‌های مجریان و مدرسان طرح.

* آماده ساختن معلمان پایه‌های سوم تا پنجم به منظور استقبال هر چه بهتر از طرح، با توجه به تدابیر زیر:

الف) برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه، به‌منظور آموزش معلمان یاد شده با عناصر طرح ارزش‌یابی کیفی توصیفی (ابزارهای سنجش و...)

ب) برنامه‌ریزی بازدید معلمان فوق‌الذکر از کلاس‌های معلمان مجری طرح و...

* جمعیت زیاد کلاس‌های درس که غالباً با تراکم ۳۵ نفر به بالاست.

* وقت‌گیر بودن کارهای نوشتاری مرتبط با طرح ارزش‌یابی توصیفی.

* حجم زیاد کتاب‌های درسی، با توجه به زمان‌بندی برنامه‌ی درسی و ارزش‌یابی توصیفی و فهرست انتظارات هر درس.

* نبود امکانات لازم و کافی مانند: فضای مناسب، چیدمان کلاس و وسایل و تجهیزات لازم.

* دیدگاه‌های اولیا و مقاومت آن‌ها در برابر بازخوردهای توصیفی با توجه به کلاس‌های توجیهی.

به عنوان مدرس طرح ارزش‌یابی توصیفی نیز می‌توانم به برخی